

اعتراف والاستریت ژورنال به دو برابر شدن صادرات نفت

تحریم‌های نفتی ایالات متحده علیه ایران پس از خروج این کشور از برجام، شاید یکی از بیرمق‌ترین بخش‌های کارزار فشار حداکثری دولت ترامپ بود. «والاستریت ژورنال» در گزارشی به بررسی روش‌های فروش نفت ایران و جذابیت تخفیفات اعطایی به مشتریان آسیایی پرداخته است.

گزارشی که نشان می‌دهد حتی در بدبینانه‌ترین سناریو، صادرات نفت ایران دوبرابر شده است. سیاستی که به نظر می‌رسد کماکان با قدرت ادامه خواهد داشت و شاید یکی از مبناهای دولت برای اعتماد به فروش طلای سیاه در سال ۱۴۰۰ باشد.

دور زدن تحریم‌ها یکی از عباراتی است که به گوش ایرانی‌ها آشنا است و طی سال‌های اخیر به کمک همین روش‌ها ایران توانسته تا حدودی نفت خود را به برخی از مشتریان خارجی خود عرضه کند. اما با خروج دونالد ترامپ از برجام و پیشبرد کارزار فشار حداکثری از سوی آمریکا علیه ایران، فروش نفت کشور به شکل چشمگیری کاهش یافت تا جایی که در ابتدای سال جاری میلادی به سطوح بی‌سابقه‌ای نزدیک شد. اما طی ماه‌های اخیر نفتکش‌های ایرانی یکی پس از دیگری آب‌های بین‌المللی را طی کرده‌اند و با روش‌های مختلفی بنزین و نفت خود را به دست مشتریان نشان رساندند. سیاستی که به نظر می‌رسد کماکان با قدرت ادامه خواهد داشت و ممکن است یکی از مبناهای دولت برای اعتماد به فروش نفت حتی به صورت غیررسمی در سال ۱۴۰۰ باشد.

روزنامه آمریکایی والاستریت ژورنال در گزارشی مفصل به وضعیت فروش در حال افزایش نفت ایران به مشتریان خارجی و روشها و چند و چون دور زدن تحریمها به دست نفتکشهای ایرانی پرداخته است.

صادرات نفتی ایران ۲ برابر شده است

ایران در ماههای اخیر تحریمهای ایالات متحده را دور زده و نفت بیشتری را به چین و سایر کشورها صادر کرده است. این امر عامل ایجاد یک جبهه نجات برای اقتصاد آسیب دیده این کشور شده و کارزار اصطلاحاً «فشار حداکثری» دولت ترامپ علیه تهران را تضعیف کرده است. به گزارش روزنامه والاستریت ژورنال، اندازه گیری یا برآورد میزان فروش نفت ایران با توجه به ماهیت غالباً پنهان آن، کاری دشوار است. چندین شرکت که بر رصد تجارت جهانی نفت متمرکزند، در این باره میگویند میزان تجارت دریایی ایران نسبت به اوایل سال ۲۰۲۰ که در پایینترین سطح خود به سر میبرد، در حال حاضر تقریباً ۲ برابر شده است. البته باید در نظر داشت که در میان تخمینهای مطرح شده هم اعداد و ارقام بسیار متفاوتی به چشم میخورند. تانکر ترکرز، وبگاه ردیابی نفتکشها (TankerTrackers.com) که در آمریکا مستقر است و از تصاویر ماهواره ای برای رهگیری نفتکشها استفاده میکند، تخمین زده که صادرات نفت خام ایران در پاییز به ۱/۲ میلیون بشکه در روز رسیده باشد. این میزان ادعا شده توسط تانکر ترکرز درباره صادرات نفت روزانه ایران در حالی مطرح شد که صادرات نفت خام این کشور طی ماه فوریه تنها ۴۸۱ هزار بشکه در روز بود. در همین حال شرکت مشاوره استراتژیک انرژی اس وی بی اینترنشنال (SVB International) در واشنگتن نیز گفته است ایران در ماه نوامبر روزانه ۵۸۵ هزار بشکه نفت خام صادر کرده، در حالی که اوایل سال ۲۰۲۰ روزانه تنها ۲۳۰ هزار بشکه نفت خام به مشتریان خارجی فروخته بود. شرکت سوئیسی پترو لجستیکس (Petro-Logistics) که به عرضه نفت، ردیابی نفتکشها و ارائه داده های لجستیکی متمرکز است هم طی ماههای اخیر شاهد افزایش صادرات ایران از ۲۲۲ هزار بشکه در روز به بیش از ۴۴۷ هزار بشکه در روز بوده است. روزنامه والاستریت ژورنال در گزارش خود مدعی شده است آمار و ارقام محافظه کارانه تر حاکی از آن است که تحریمهای ایالات متحده توانسته بیشتر نفت خام ایران را از بازار خارج کند. اما افزایش چشمگیر آمار سه شرکت ردیابی بازار نشان میدهد تهران اخیراً در فروش نفت خود موفقتر از گذشته عمل کرده است.

ناکامی آمریکا در به صفر رساندن تولید ایران

مایک پمپئو، وزیر خارجه آمریکا سال گذشته گفته بود هدف ایالات متحده به صفر رساندن صادرات نفت از سوی ایران است. دولت ترامپ پیش از آن هم تلاش کرده بود فروش نفت ایران را به زیر یک میلیون بشکه در روز برساند، این در حالی است که ایران قبل از تحریم‌های سال ۲۰۱۸ روزانه ۲/۵ میلیون بشکه نفت صادر می‌کرد.

یکی از بزرگ‌ترین و مهم‌ترین مشتریان نفت ایران، چین است که طبق آمار رسمی تجاری پکن، در ماه اکتبر ۶۲ هزار بشکه در روز از ایران نفت وارد کرده، در حالی که این رقم پیش از آن و در ماه ژوئن با صفر برابری می‌کرد. البته برخی از ناظران این صنعت اظهار کرده‌اند حجم واقعی نفتی که چین از ایران وارد می‌کند به احتمال زیاد بسیار بیشتر است و شامل نفت خامی که از طریق سایر کشورهای آسیایی به چین ارسال شده نیز می‌شود.

ونزوئلا تحت رهبری نیکلاس مادورو هم که مدت‌هاست با واشنگتن در تضاد کامل قرار گرفته و تحت تحریم‌های سفت و سخت آمریکا قرار دارد، با بالاگرفتن مشکلات تامین سوخت کشورش خرید بنزین ایرانی را آغاز کرده است. به گفته شرکت‌های رهگیری نفتکش‌ها و یک مقام نفتی ایران، سوریه نیز واردات نفت از ایران را در سال جاری از سر گرفت.

به گفته این روزنامه آمریکایی، نفتکش‌های ایران برای دور زدن تحریم‌ها تلاش بیشتری کرده‌اند و برای جلوگیری از ردیابی و شناسایی، فرستنده‌های رادیویی خود را خاموش می‌کنند. از دیگر روش‌های مرسوم اپراتورهای صادرات نفت خام ایران این است که نام کشتی‌های خود را تغییر می‌دهند یا بارنامه‌های خود را دستکاری می‌کنند.

والاستریت ژورنال در گزارش خود به نقل از افراد آگاه به این مساله مدعی می‌شود، اخیرا ایران باروش کشتی به کشتی، نفت‌خام خود برای صادرات را در مناطقی که تصور می‌شد بیش از حد خطرناک هستند آغاز کرده است. این مناطق شامل آب‌های سواحل عراق و امارات متحده عربی است که هر دو از متحدان آمریکا محسوب می‌شوند. پمپئو وزیر خارجه دولت دونالد ترامپ گفته است تحریم‌ها از ماه مه ۲۰۱۸ تاکنون درآمد نفتی ایران را در حدود ۷۰ میلیارد دلار کاهش داده است و کاهش فشار بر تهران را اقدامی خطرناک برای آمریکا می‌داند. در ماه نوامبر هم کیت کراچ، معاون نظارت بر سیاست‌های انرژی وزارت امور خارجه آمریکا، تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران را به طرز چشمگیری موثر توصیف کرد. نویسندگان گزارش والاستریت ژورنال بر این باور است که بی‌تردید مساله ایران یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های حوزه

سیاست خارجی پیش روی رئیس‌جمهور منتخب، جو بایدن هنگام ورود به کاخ سفید در ژانویه خواهد بود و تیم انتقالی وی گفته است احتمالاً تغییراتی در سیاست آمریکا رخ خواهد داد. از جمله این تغییرات اقدام برای پیوستن مجدد آمریکا به توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ با ایران خواهد بود. جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی منتخب جو بایدن نیز در ماه جاری گفت دولت آنها آماده است تا به شرایط توافق احترام بگذارد - اقدامی که احتمالاً نیاز به لغو تحریم‌های ایالات متحده دارد - و از آن به‌عنوان پایه‌ای برای پیگیری نگرانی‌های گسترده‌تر دولت آمریکا صحبت کرد.

مشتریان جدید طلای سیاه ایران

پس از آنکه واشنگتن با خروج دولت ترامپ از توافق هسته‌ای دوران اوباما با تهران در سال ۲۰۱۸، به‌صورت کامل تمام محموله‌های نفت خام ایران را مورد تحریم‌های خود قرار داد، بیشتر خریداران و نفتکش‌ها تجارت خود با ایران را متوقف کردند.

برخی از تجار ایرانی و برخی از مشتریان احتمالی نفت خام این کشور انتظار دارند که فشار آمریکا با رفتن ترامپ از کاخ سفید کاهش یابد. یک مقام مسوول در ایتالیا، که قبلاً از مشتریان اصلی نفت خام ایران بوده، درباره این مساله گفت: «ایرانی‌ها به فروش نفت نیاز دارند و ما نیز به انرژی نیاز داریم. به محض آنکه تحریم‌ها لغو شوند خریدها به سرعت شروع می‌شوند.» در همین حال، اقتصادهای در حال احیای آسیا از تخفیف‌های سنگینی که تاجران ایرانی ارائه می‌دهند، به شدت استقبال می‌کنند. مشاور یک شرکت بزرگ نفتی چینی به وال‌استریت ژورنال گفته است که ایران برای هر بشکه نفت خام یک دلار تخفیف می‌دهد و همچنین محصولات فرآورده نفتی را با قیمتی پایین‌تر می‌فروشند.

علی امیرلیراوی، معامله‌گر کالایی می‌گوید که ایران تخفیف ۷۰ دلاری برای هر تن پروپان ارائه می‌دهد که ۱۶ درصد ارزان‌تر از پروپان عربستان سعودی است. وال‌استریت ژورنال از یک بازرگان ایرانی دیگر نقل کرد که خریداران در چین، هند و کره جنوبی به دنبال خرید نفت خام ایران هستند و این بازرگان ایرانی می‌گوید تاکنون بارها در مورد فروش نفت با این مشتریان بحث کرده، اما هنوز موفق نشده است که فروش خود را نهایی کند.

این روزنامه آمریکایی مدعی است که سوریه پس از مدتی توقف تجارت

نفتی با ایران که تحت فشار غیرمستقیم ایالات متحده رخ داده بود، از ماه مارس واردات نفت ایران را از سر گرفته است. برخی از کشورهای که به نفتکشهای ایرانی اجازه داده بودند تا محموله‌شان تحت پرچم آنها ثبت شود، تحت فشار واشنگتن مجبور شدند تا ثبت این محموله‌ها را لغو کنند. پس از آن ایران با ارسال ناوگان شناورهای خود با پرچم ایران فروش نفت خود به سوریه را از سر گرفت. تابستان امسال نیز ونزوئلای نفتخیز پس از تعطیل شدن پالایشگاه‌های خود، شروع به خرید بنزین ایرانی کرده است.

ایران با تحریم و بی‌تحریم نفت خواهد فروخت

گزارش روزنامه والاستریت ژورنال فارغ از تمامی مسائل مطرح شده، نشانه روشنی از وضعیت کنونی ایران در بازار جهانی نفت است که با پیروزی جو بایدن در انتخابات آمریکا دستخوش تحولات زیادی شده است و به نظر می‌رسد به زودی باید منتظر خبرهای بیشتری از تقویت فروش نفت باشیم. سیاست تحریم‌های نفتی آمریکا علیه ایران به‌رغم تمام پیچیدگی‌هایش، در ماه‌های آخر دولت ترامپ با ایفاگری نقش فعالانه ایران حداقل در این برهه زمانی مشخص عملاً با شکست مواجه شده است.

در داخل کشور نیز طی هفته‌های اخیر مساله حضور ایران در بازار جهانی نفت به یک موضوع داغ در رسانه‌ها و اظهارنظرها بدل شده است. حسن روحانی روز دوشنبه ۲۴ آذرماه در نشست خبری که با حضور نمایندگان رسانه‌های داخلی و خارجی برگزار شد در آن به روشنی شکستن تحریم‌ها، فروش نفت و تجارت آزاد با دنیا را حق مردم ایران دانست. او همچنین با اشاره به این موضوع که وزارت نفت اعلام کرده که قدرت تولید و فروش ۲ میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه نفت را دارد، گفت: «این فروش ممکن است در شرایط تحریم به بازارهای بین‌المللی صادر نشود و در داخل فروخته شود که اشکالی ندارد. ما که نگفتیم همه در بازار خارجی به فروش برسد؛ ممکن است از این مقدار، یک میلیون و ۸۰۰ هزار بشکه آن در بازار خارجی و ۵۰۰ هزار بشکه در داخل فروخته شود. ما این مقدار نفت را تولید می‌کنیم و می‌فروشیم و بودجه سال آینده را بر این مبنا برنامه‌ریزی کردیم؛ بنابراین حتی اگر تحریم باشد ما این مقدار را تولید و خواهیم فروخت گرچه معتقدم عمر تحریم به سر آمده است.»

آنچه از موضع‌گیری‌های مقامات رسمی از رئیس‌جمهور تا وزیر نفت می‌توان برداشت کرد؛ نشانه‌ای از عزم دولت و دستگاه‌های نفتی کشور برای دور زدن و شکستن تحریم‌ها است. تحریم‌های نفتی علیه ایران حتی

با تمام سختگیری‌های دولت ترامپ هم به نتیجه دلخواهی که پمپئو از آن سخن گفت نرسید و فروش نفت ایران به صفر نرسید، هر چند تا سطوح بسیار اندکی در برهه‌ای از زمان کاهش یافت. حال باید منتظر ماند و دید در هفته‌ها و ماه‌های آینده چه رخ خواهد داد. آیا تحریم‌ها لغو می‌شوند و نفت ایران بی هیچ هزینه و دردسر اضافی به بازار جهانی باز خواهد گشت یا سناریوی نفتی ما پیچیده‌تر خواهد شد و تمرکز دستگاه نفتی کشور روی روش‌های دور زدن تحریم و افزایش فروش نفت به صورت غیر رسمی خواهد رفت؟ در هر دو این حالت‌ها به نظر می‌رسد فارغ از شیوه فروش و حضور یا عدم حضور تحریم‌ها افزایش تولید و فروش نفت ایران قطعی است.